27/05/2022

Μ. Χαρακόπουλος: Ο Οικουμενικός Πατριάρχης και οι λειτουργίες στις εγκαταλειμμένες εκκλησίες

/ Επικαιρότητα

«Επί πάνω από τρεις δεκαετίες, σε συνθήκες αντίξοες, με σωφροσύνη, οξυδέρκεια, αποφασιστικότητα και επιμονή, με απαράμιλλη εργατικότητα και αφοσίωση στο καθήκον, οικοδομεί σταθερά το κύρος της Οικουμενικής Ορθοδοξίας. Με τη σοφή ποιμαντορία του πέτυχε το φαινομενικά ακατόρθωτο πριν μερικές δεκαετίες, να καταστήσει το Φανάρι κεντρικό σημείο αναφοράς της διεθνούς σκηνής. Να ακούγεται ο λόγος της Ορθοδοξίας παγκοσμίως και κάθε νέα πρόκληση, κάθε νέα απειλή να μετατρέπεται σε ευκαιρία για επίλυση προβλημάτων, σε άλμα προς τα εμπρός. Τα εμπόδια και οι δυσκολίες γίνονται κλίμακες για να ανεβεί η Οικουμενική Ορθοδοξία υψηλότερα».

Τα παραπάνω τόνισε ο **Γενικός Γραμματέας της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας (ΔΣΟ), μέλος της Βουλής των Ελλήνων, δρ Μάξιμος Χαρακόπουλος**, μιλώντας από το βήμα του Διεθνούς Συνεδρίου

«Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος: Τριάντα χρόνια διακονίας», που πραγματοποιείται στη Θεσσαλονίκη, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 30 χρόνων (1991-2021) από την ενθρόνισή του.

Στην εισήγησή του, που είχε θέμα «Στα βήματα του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου στη Μικρά Ασία. Οι Λειτουργίες στις εκκλησίες όπου οι καμπάνες σίγησαν το 1922», ο Μάξιμος Χαρακόπουλος υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, ότι «στη Μικρά Ασία κτυπούσε πάντοτε η καρδιά της Ορθοδοξίας, με την Κωνσταντινούπολη κέντρο της Οικουμένης και κέντρο της Οικουμενικής Ορθοδοξίας. Μετά το 1922, όμως, και με την ανταλλαγή των πληθυσμών που ακολούθησε, η χριστιανοσύνη σίγησε στην μικρασιατική ενδοχώρα. Αυτή τη θλιβερή πραγματικότητα θέλησε ο Οικουμενικός Πατριάρχης να αλλάξει, σε πείσμα των αντιξοοτήτων και της λήθης, που απειλεί πιο πολύ από οτιδήποτε άλλο τον σύγχρονο άνθρωπο. Χωρίς να λογαριάζει κόπο, αποστάσεις, κινδύνους, ταξίδεψε σε περιοχές αγαπημένες. Λειτούργησε σε ιερά κλειστά από τα χρόνια της φρίκης, έφερε πάλι την ελπίδα σε ό,τι θεωρήσαμε ότι ανήκε στο παρελθόν. Ιδιαιτέρως, εμείς που καταγόμαστε από τα άγια χώματα των αλησμόνητων πατρίδων της καθ’ ημάς Ανατολής, αισθανόμαστε βαθύτατη ευγνωμοσύνη για τις αναλαμπές των εκκλησιών μας έπειτα από πολλές δεκαετίες σιωπής και αδιαφορίας.

Προσωπικά είχα τη τύχη να παραβρεθώ στο πλευρό του Πατριάρχη μας, σε πολλές περιοχές της μικρασιατικής γης. Είναι νομίζω αδύνατο να περιγράψω επακριβώς το ρίγος της συγκίνησης που κάθε φορά μας διαπερνά όταν συμμετέχουμε σε Λειτουργίες στις παλιές εκκλησιές μας στα ματωμένα χώματα της Μικρασίας. Η παρουσία μας εκεί πάντοτε μας θυμίζει εποχές του ένδοξού μας βυζαντινισμού –κατά τον Αλεξανδρινό ποιητή. Μας φέρνει στο νου τους αγίους και μάρτυρες, τους αγνούς πιστούς που διατήρησαν την Ορθοδοξία και την ταυτότητα του Γένους μας ζωντανά για αιώνες στη γη της Μικρασίας. Αλλά μας ξυπνά και τις μνήμες της Γενοκτονίας, της εξολόθρευσης των Χριστιανών, και τον εκτοπισμό όσων έμειναν ζωντανοί. Κι αυτό είναι κάτι που δεν πρόκειται να λησμονήσουν οι απόγονοι όσων μαρτύρησαν στον Πόντο, στη Σμύρνη και όπου αλλού, όσα χρόνια κι αν περάσουν. Γιατί πολλοί είναι αυτοί που θα ήθελαν να λησμονήσουμε την ιστορία, να ρίξουμε μαύρη πέτρα πίσω μας, και να πούμε ότι βλέπουμε μόνον μπροστά, αρνούμενοι τις ρίζες μας, το παρελθόν μας και εν τέλει τον εαυτόν μας. Άλλωστε, μετά την εξάλειψη των ανθρώπων, ξεκίνησε στη γείτονα και η επιχείρηση εξάλειψης της ιστορικής μνήμης. Εκκλησιές και μνημεία αλλάζουν χρήση, ξεγράφεται η αληθινή τους ταυτότητα. Για να ξεχαστεί ότι κάποτε εκεί ζούσαν Έλληνες, αλλά και Αρμένιοι και Ασσύριοι Χριστιανοί.

Ιδού λοιπόν, η τεράστια προσφορά του Οικουμενικού Πατριάρχη που διατρέχει ακατάπαυστα ό,τι έχει απομείνει για να ακουστούν και πάλι ψαλμωδίες, να ανάψουν κεριά, να ζωντανέψει η μνήμη, έστω και για λίγες ώρες, γεγονός που

γίνεται αφορμή προβληματισμού και για τους σημερινούς ενοίκους της περιοχής».

Ο επικεφαλής της ΔΣΟ χαρακτήρισε τον Οικουμενικό Πατριάρχη «σπάνια προσωπικότητα, μεγάλη εκκλησιαστική μορφή, ηγετική φυσιογνωμία του Γένους, έναν άνδρα που είμαστε βέβαιοι ότι γράφει ιστορία».

Αναλυτικά, η εισήγηση του Γενικού Γραμματέα της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας, βουλευτή Λαρίσης της Νέας Δημοκρατίας, δρος Μάξιμου Χαρακόπουλου «Στα βήματα του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου στη Μικρά Ασία. Οι Λειτουργίες στις εκκλησίες όπου οι καμπάνες σίγησαν το 1922» στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο «Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος. Τριάντα χρόνια διακονίας»:

Σεβασμιότατοι,
σεβαστοί πατέρες και γερόντισσες,
κύριε Πρόεδρε της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών,
κυρίες και κύριοι καθηγητές,
κύριες και κύριοι σύνεδροι,
αγαπητές φοιτήτριες και αγαπητοί φοιτητές,

Είμαστε εδώ σήμερα, για να τιμήσουμε μια σπάνια προσωπικότητα και για να αποτιμήσουμε τη διαδρομή μιας μεγάλης εκκλησιαστικής μορφής, μιας ηγετικής φυσιογνωμίας του Γένους, ενός ανδρός που είμαστε βέβαιοι ότι γράφει ιστορία.

Γιατί ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, είναι όλα τα παραπάνω. Και δικαίως μπορούμε να τον κατατάξουμε, ήδη, στη χορεία των μεγάλων Πατριαρχών που υπηρέτησαν την Ορθοδοξία σε καιρούς λαμπρούς αλλά και δίσεκτους.

Επί πάνω από τρεις δεκαετίες, σε συνθήκες αντίξοες, με σωφροσύνη, οξυδέρκεια,

αποφασιστικότητα και επιμονή, με απαράμιλλη εργατικότητα και αφοσίωση στο καθήκον, οικοδομεί σταθερά το κύρος της Οικουμενικής Ορθοδοξίας.

Με τη σοφή ποιμαντορία του πέτυχε το φαινομενικά ακατόρθωτο πριν μερικές δεκαετίες, να καταστήσει το Φανάρι κεντρικό σημείο αναφοράς της διεθνούς σκηνής. Να ακούγεται ο λόγος της Ορθοδοξίας παγκοσμίως και κάθε νέα πρόκληση, κάθε νέα απειλή να μετατρέπεται σε ευκαιρία για επίλυση προβλημάτων, σε άλμα προς τα εμπρός. Τα εμπόδια και οι δυσκολίες γίνονται κλίμακες για να ανεβεί η Οικουμενική Ορθοδοξία υψηλότερα.

Κορυφαίο εκκλησιαστικό γεγονός, στην προσπάθειά αυτή, συνιστά η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας, η πρώτη μετά από 1.300 έτη, που πραγματοποιήθηκε στην Κρήτη το 2016. Κάποιοι δεν κατανόησαν τις προθέσεις του, σκεπτόμενοι ίσως με όρους κοσμικής ισχύος, και σήμερα απομονώνονται.

Σπουδαία είναι, όμως, και τα όσα έχει επιτύχει στην προσέγγιση με τα άλλα χριστιανικά δόγματα και θρησκείες, πάντοτε με σκοπό την καταλλαγή και τον παραμερισμό της θρησκευτικής μισαλλοδοξίας.

Το ενδιαφέρον του για την επικράτηση της ειρήνης σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της Οικουμένης και την έμπρακτη εφαρμογή της ευαγγελικής ρήσης «αγαπάτε αλλήλους» τον έχει καταστήσει υπέρμαχο του διαθρησκειακού διαλόγου.

Τύχη αγαθή μού επεφύλαξε το προνόμιο και την χαρά να έχω παρακολουθήσει από τα πρώτα του βήματα την πατριαρχική του διακονία. Και γνώρισα τις αντίξοες συνθήκες που συνήντησε αλλά και τον απαράμιλλο ζήλο για να τις υπερβεί.

Θα προσπαθήσω να περιγράψω ένα σημαντικό και αθόρυβο έργο της ποιμαντορίας του. Μιλώ για την αναγέννηση των ιερών χώρων της χριστιανοσύνης, την ανασύσταση μητροπόλεων και ενοριών στην αγιοτόκο Μικρά Ασία.

Στην γη αυτή των παππούδων μας, που εφέτος θυμόμαστε με μεγαλύτερη ακόμη νοσταλγία, καθώς συμπληρώνονται 100 χρόνια από την μικρασιατική καταστροφή, που σήμανε το τέλος μιας τρισχιλιετούς, διαρκούς και αδιάσπαστης παρουσίας του ελληνισμού στην μικρασιατική γη.

Πρόκειται για μια από τις μεγαλύτερες τραγωδίες στην ιστορία της ανθρωπότητας. Όχι μόνον λόγω των μεγεθών, που σίγουρα προκαλούν δέος, αλλά της εξάλειψης αυτού του πληθυσμού, που επί αιώνες ήταν η γέφυρα της Ανατολής με την Δύση.

Γέφυρα γεωπολιτική, αλλά και Γέφυρα πνευματική. Που έφερνε την Ευρώπη μέσα

στην Ασία και την Ασία στην Ευρώπη, σε μια ανεπανάληπτη γονιμοποιητική διαδικασία, όπως αυτή φανερώθηκε στα λαμπρά χρόνια του Βυζαντινού πολιτισμού. Και δεν ήταν τυχαίο ότι στον τόπο αυτό άνθισε εξ αρχής το μήνυμα του ευαγγελίου, εκεί ιδρύθηκαν οι πρώτες Εκκλησίες, και εκεί έδρασαν οι μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας.

Εκεί, στη Μικρά Ασία κτυπούσε πάντοτε η καρδιά της Ορθοδοξίας, με την Κωνσταντινούπολη κέντρο της Οικουμένης και κέντρο της Οικουμενικής Ορθοδοξίας. Μετά το 1922, όμως, και με την ανταλλαγή των πληθυσμών που ακολούθησε, η χριστιανοσύνη σίγησε στην μικρασιατική ενδοχώρα.

Αυτή τη θλιβερή πραγματικότητα θέλησε ο Οικουμενικός Πατριάρχης να αλλάξει, σε πείσμα των αντιξοοτήτων και της λήθης, που απειλεί πιο πολύ από οτιδήποτε άλλο τον σύγχρονο άνθρωπο. Χωρίς να λογαριάζει κόπο, αποστάσεις, κινδύνους, ταξίδεψε σε περιοχές αγαπημένες. Λειτούργησε σε ιερά κλειστά από τα χρόνια της φρίκης, έφερε πάλι την ελπίδα σε ό,τι θεωρήσαμε ότι ανήκε στο παρελθόν.

Ιδιαιτέρως, εμείς που καταγόμαστε από τα άγια χώματα των αλησμόνητων πατρίδων της καθ’ ημάς Ανατολής, αισθανόμαστε βαθύτατη ευγνωμοσύνη για τις αναλαμπές των εκκλησιών μας έπειτα από πολλές δεκαετίες σιωπής και αδιαφορίας.

Προσωπικά είχα τη τύχη να παραβρεθώ στο πλευρό του Πατριάρχη μας, σε πολλές περιοχές της μικρασιατικής γης. Είναι νομίζω αδύνατο να περιγράψω επακριβώς το ρίγος της συγκίνησης που κάθε φορά μας διαπερνά όταν συμμετέχουμε σε Λειτουργίες στις παλιές εκκλησιές μας στα ματωμένα χώματα της Μικρασίας.

Η παρουσία μας εκεί πάντοτε μας θυμίζει εποχές του ένδοξού μας βυζαντινισμού –κατά τον Αλεξανδρινό ποιητή. Μας φέρνει στο νου τους αγίους και μάρτυρες, τους αγνούς πιστούς που διατήρησαν την Ορθοδοξία και την ταυτότητα του Γένους μας ζωντανά για αιώνες στη γη της Μικρασίας.

Αλλά μας ξυπνά και τις μνήμες της Γενοκτονίας, της εξολόθρευσης των Χριστιανών, και τον εκτοπισμό όσων έμειναν ζωντανοί. Κι αυτό είναι κάτι που δεν πρόκειται να λησμονήσουν οι απόγονοι όσων μαρτύρησαν στον Πόντο, στη Σμύρνη και όπου αλλού, όσα χρόνια κι αν περάσουν.

Γιατί πολλοί είναι αυτοί που θα ήθελαν να λησμονήσουμε την ιστορία, να ρίξουμε μαύρη πέτρα πίσω μας, και να πούμε ότι βλέπουμε μόνον μπροστά, αρνούμενοι τις ρίζες μας, το παρελθόν μας και εν τέλει τον εαυτόν μας.

Άλλωστε, μετά την εξάλειψη των ανθρώπων, ξεκίνησε στη γείτονα και η

επιχείρηση εξάλειψης της ιστορικής μνήμης. Εκκλησιές και μνημεία αλλάζουν χρήση, ξεγράφεται η αληθινή τους ταυτότητα. Για να ξεχαστεί ότι κάποτε εκεί ζούσαν Έλληνες, αλλά και Αρμένιοι και Ασσύριοι Χριστιανοί.

Ιδού λοιπόν, η τεράστια προσφορά του Οικουμενικού Πατριάρχη που διατρέχει ακατάπαυστα ό,τι έχει απομείνει για να ακουστούν και πάλι ψαλμωδίες, να ανάψουν κεριά, να ζωντανέψει η μνήμη, έστω και για λίγες ώρες, γεγονός που γίνεται αφορμή προβληματισμού και για τους σημερινούς ενοίκους της περιοχής.

Τα προσκυνήματα του πατριάρχη του Γένους είναι γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ χριστιανών και μουσουλμάνων, αφορμή να αναζητήσουν και να μάθουν οι νεότεροι κάτοικοι την ιστορία του τόπου και την ανεξίτηλη βυζαντινή του κληρονομιά.
Και η συγκίνηση αυτή επαναλαμβάνεται πάντοτε σε κάθε νέο προσκύνημα, σε κάθε επίσκεψη. Στα προσκυνήματα στην Τραπεζούντα, όπου επαναλειτούργησε η μονή σύμβολο του ποντιακού ελληνισμού, η Παναγία Σουμελά. Στην Ιωνία, όπου, μεταξύ άλλων, για πρώτη φορά μετά το 1922 και τον ιερομάρτυρα Χρυσόστομο, ποιμαίνει την μητρόπολη Σμύρνης επιχώριος Μητροπολίτης.

Στην αγιοτόκο Καππαδοκία, όπου μετά από σχεδόν έναν αιώνα ακούστηκε ο λόγος του Θεού στις λαξευτές εκκλησιές, που ύμνησε ο Γιώργος Σεφέρης.

Στην αγαπημένη του Ίμβρο, γενέθλιο τόπο του Οικουμενικού Πατριάρχη, όπου ακούγονται και πάλι οι χαρούμενες φωνές των παιδιών στο προαύλιο του σχολείου, που άνοιξε 50 χρόνια μετά από τις διώξεις, και όπου οικογένειες Ιμβρίων επιστρέφουν και εγκαθίστανται στην πατρίδα τους.

Θυμάμαι με την ίδια πάντα απερίγραπτη συγκίνηση την πρώτη μετά τον ξεριζωμό λειτουργία στην Παναγία Σουμελά στην Τραπεζούντα του Πόντου, τον δεκαπενταύγουστο του 2010, όταν το τουρκικές αρχές έδωσαν τη σχετική άδεια.

Έγραψα τότε στο σημειωματάριό μου: «Χαρμολύπη. Αυτός ο εκκλησιαστικός όρος νομίζω ότι αποδίδει καλύτερα τα συναισθήματα όλων όσων βρεθήκαμε στην πρώτη λειτουργία στην Παναγία Σουμελά στην Τραπεζούντα του Πόντου. Χαρά γιατί 88 χρόνια μετά την μικρασιατική καταστροφή και το άδοξο τέλος του ελληνισμού της καθ’ ημάς Ανατολής θα ξανακούγονταν ψαλμωδίες στη μαρτυρική γη του Πόντου. Θλίψη για τα περασμένα μεγαλεία, που όπως λέει ο εθνικός μας ποιητής “διηγώντας τα να κλαις”. […]

Ανεβαίνουμε τις τελευταίες σκάλες για την είσοδο του μοναστηριού. Πολλοί σταματούν κάθε τόσο να πάρουν μια ανάσα και να χορτάσουν τα μάτια τους το ανεπανάληπτο τοπίο. Άνθρωποι κάθε ηλικίας, άλλοι με μπαστούνια, ακόμα και υποβασταζόμενοι ανηφορίζουν για το τάμα ζωής, τον κρυφό πόθο τριών γενιών

Ποντίων να λειτουργηθούν στην Παναγία Σουμελά.

Έλληνες, Ρώσοι, Γεωργιανοί, Κύπριοι, απόγονοι προσφύγων που σήμερα βρίσκονται σκορπισμένοι στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα βρέθηκαν εκεί για το ραντεβού με την ιστορία. Για το μνημόσυνο "των ειρηνικώς αλλά και μαρτυρικώς τελειωθέντων", όπως θα διαβάσει αργότερα ο πατριάρχης.

Καθώς δεν χτυπούνε τα σήμαντρα και οι καμπάνες της μονής, η αμηχανία της στιγμής την ώρα της προσέλευσης του πατριάρχη θα σπάσει με την ιαχή άξιος-άξιος και παρατεταμένα χειροκροτήματα.

Ο Πατριάρχης του Γένους ψάλει "εν τη κοιμήσει τον κόσμον ού κατέλιπες Θεοτόκε" και γύρω του μάτια δακρυσμένα. Κάθε λέξη, κάθε ψαλμός, εδώ αποκτά ξεχωριστό, συμβολικό περιεχόμενο. Ο Οικουμενικός πατριάρχης Βαρθολομαίος, που αξιώθηκε να είναι ο πρώτος προκαθήμενος της ορθοδοξίας που λειτουργεί στη Σουμελά, μνημόνευσε από τους κτήτορες της μονής μέχρι τον τελευταίο μητροπολίτη Τραπεζούντος, Χρύσανθο. Και ο λόγος του, μήνυμα ειρήνης, κατέληξε με το ελπιδοφόρο "ανθεί και φέρει κι' άλλο"».

Και οι πέτρες ράγισαν ακούγοντας τον κεμετζέ, την ποντιακή λύρα, να συνοδεύει την βροντερή και κάποιες φορές τρεμάμενη φωνή του αείμνηστου μητροπολίτη Παύλου να ψάλλει το ποντιακό μοιρολόι «Η Παναϊα λειτουργά και ο ηγούμενον κοιμάται».

Κυρίες και κύριοι σύνεδροι,

Δυστυχώς, οι αντιδράσεις φανατικών στη γείτονα και η εργαλειοποίηση της θρησκείας οδήγησε, αμέσως μετά την πρώτη λειτουργία στη Σουμελά, στην μετατροπή της Αγίας Σοφίας της Τραπεζούντας σε τζαμί. Ο μεγαλοπρεπής ναός των Μεγαλοκομνηνών, όπου γινόταν η στέψη των βασιλέων της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας, όπως και η Αγία Σοφία στην Πόλη, μετετράπη σε τέμενος, σηματοδοτώντας την οπισθοδρόμηση του κοσμικού κράτους στην Τουρκία.

Συγκλονιστικά υπήρξαν και τα προσκυνηματικά ταξίδια στην Καππαδοκία, οι λειτουργίες στις υπόσκαφες εκκλησίες και τα μοναστήρια, όπου κανείς πρέπει να «αργοπορήσει», όπως γράφει ο νομπελίστας Καππαδόκης ποιητής, για να μπορέσει να θαυμάσει τα έργα των χειρών του Δημιουργού, αλλά και των Ρωμιών της περιοχής.

Δυστυχώς, δεν λείπουν οι ασχήμιες με συνθήματα και ύβρεις στους τείχους και τις αγιογραφίες των εκκλησιών. Οι Άγιοι μας στην Καππαδοκία, τον Πόντο, αλλά και σε όλη τη Μικρά Ασία, όπως είδα με τα μάτια μου, είναι αόμματοι! Όπου έφτανε το

ανθρώπινο χέρι έχει βγάλει τα μάτια των Αγίων.

Διαβάζω και πάλι από τις σημειώσεις μου για την πρώτη Λειτουργία, τον Ιούνιο του 2014, 90 χρόνια μετά την Ανταλλαγή, στην εκκλησία του Τιμίου Σταυρού στην Τζαλέλα, το ρωμαίικο Ευμορφοχώριον της Καππαδοκίας, όπου ο Πατριάρχης προσήλθε συνοδευόμενος από τον Αρχιεπίσκοπο της Ουτρέχτης των Παλαιοκαθολικών:
«Ο προκαθήμενος της Ορθοδοξίας με την πρόσκλησή του σε εκπροσώπους άλλων χριστιανικών δογμάτων στο προσκύνημα της Καππαδοκίας υπενθυμίζει -πράγματι, με φαναριώτικη διπλωματία- τις ρίζες του ορθού δόγματος που ορθοτόμησαν οι μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας από την Καππαδοκία».

Θα προσθέσω εδώ ότι είναι κι ένα μήνυμα στις τουρκικές αρχές που δημόσια αρνούνται τον οικουμενικό χαρακτήρα του πατριαρχείου. Η παρουσία προκαθημένων εκκλησιών και πολιτικών προσωπικοτήτων στα προσκυνήματα δείχνει το κύρος και την εμβέλεια του πατριαρχείου, όσο κι αν οι τουρκικές αρχές θέλουν να το υποβαθμίζουν ως πατριαρχείο των εναπομεινάντων Ρωμιών της Πόλης.

Επιστρέφω στις σημειώσεις μου: «Τα λόγια είναι φτωχά για να περιγράψουν τη συγκίνηση όσων είχαμε την τύχη να συμμετάσχουμε στη μυσταγωγία της πατριαρχικής αυτής λειτουργίας στη γη που ανέδειξε τους μεγάλους Πατέρες της Εκκλησίας. Ίσως για κάποιους ελλαδίτες, που πια μαθαίνουν στα παιδιά τους ότι ο Άι Βασίλης δεν έρχεται από την Καισαρεία αλλά από τη… Λαπωνία, να μη σημαίνει και τίποτε.

Όσοι, όμως, μεγαλώσαμε με τις αφηγήσεις της γιαγιάς για τη μακρινή πατρίδα, το «μεμλεκέτ», και τον καημό της να γυρίσει πίσω, το ανάθεμα στους αίτιους του ξεριζωμού, το «σεμπέπ ολάν καχρ ολσούν», που γράφει στα «Ματωμένα χώματα» η Διδώ Σωτηρίου, για εμάς, λοιπόν, αυτή η λειτουργία στη γη των παππούδων μας είναι το δικό μας τάμα να ξαναγυρίζουμε στις ρίζες μας, κρατώντας έτσι, αλησμόνητες και όχι χαμένες τις πατρίδες της Ανατολής!».

Δυστυχώς, όπως πληροφορηθήκαμε, δεν θα πραγματοποιηθεί το φετινό προσκύνημα στην Καππαδοκία, καθώς οι τουρκικές αρχές δεν έδωσαν την απαραίτητη άδεια.

Συγκλονιστική ήταν και η εμπειρία, το 2017, στην πάλαι ποτέ περίλαμπρη και ξακουστή πόλη της Εφέσου. Εκεί, που βρίσκεται ο τάφος του Ευαγγελιστή Ιωάννη και όπου πραγματοποιήθηκε η Γ΄ Οικουμενική Σύνοδος.

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης χοροστάτησε στην παλαιοχριστιανική βασιλική της

Εφέσου, επί του τάφου του Αγίου και στις σημειώσεις μου υπογράμμισα ότι «εδώ η ιστορία είναι πάντοτε παρούσα. Τίποτε στην πραγματικότητα δεν έχει σβήσει ο χρόνος, αλλά και η δράση του ανθρώπου, και τίποτε δεν θα χαθεί στον αιώνα των αιώνων, όσο διατηρούμε ζωντανή την μνήμη και την πίστη μας».

Κι αν επιμένουμε, στην ανάγκη της ιστορικής γνώσης δεν είναι γιατί είμαστε προγονόπληκτοι, αλλά γιατί πάνω από όλα, αυτό που χρειαζόμαστε είναι το φως σπουδαίων ανθρώπων, που έγιναν πρότυπα πίστης, αγάπης, προσφοράς και μαρτυρίας. Γιατί με τα δικά τους παραδείγματα θα βρούμε κι εμείς τον δικό μας δρόμο, τον ατομικό, τον εθνικό, τον οικουμενικό, σε συνθήκες κρίσης, κυρίως κρίσης αξιών και αρχών.

Και τέτοιο πρότυπο πίστης, αγάπης και μαρτυρίας είναι ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, τον οποίο όλοι μας καλούμαστε να μιμηθούμε και να συνδράμουμε στον ανηφορικό του δρόμο, ο καθένας, βεβαίως, στο μέτρο των δυνάμεών του.

Σας ευχαριστώ.